

V A K B L A D

BOS & NATUUR

15

JAAR 2013

SRD 12,50 /
€4,00

Landgebruiks- planning

Hoe groen is Suriname
in de toekomst

Biodiversiteitscongres
succesvol

Veiligheid: Werken bij
hoge temperaturen

www.vakbladbosennatuur.org

Handel in illegaal geoogst hout aan banden gelegd in Europese Unie

De Europese houtverordening (- EUTR) is op 3 maart 2013 in werking getreden. Hiermee kunnen importeurs die illegaal geoogst hout en houtproducten in één van de 27 Europese landen op de markt brengen, worden aangepakt. De regeling voorziet in een aantal zorgvuldigheidseisen (due diligence) waarmee de houtimporteur kan aantonen dat het hout en de houtproducten voldoen aan alle wet- en regelgeving uit het land van herkomst en daarmee dus legaal zijn geoogst en verhandeld. Hoewel de verplichting primair geldt voor de Europese houtimporteur zal deze van zijn leveranciers het gevraagde bewijs nodig hebben. De EUTR is dus van groot belang voor Surinaamse houtexporteurs die actief zijn op de Europese markt. Wat betekent de EUTR voor de houtexport?

Sietze van Dijk

Illegale houtkap is houtkap waarbij de wet- en regelgeving van het land waar het hout is geoogst wordt overtreden. Het is een wereldwijd probleem met belangrijke negatieve economische, milieu en sociale gevolgen. Met de EUTR tracht Europa bij te dragen aan het beperken van deze nadelen. Voor de economie in het houtproducerend land betekent illegale houtkap verlies aan inkomsten voor nationale overheden. Bovendien komt illegaal verdiend geld meestal ook in andere illegale circuits terecht. Goedkoper maar illegaal geoogst hout en houtproducten op de markt ondermijnen de inspanningen van marktdeelnemers die wel hun verantwoordelijkheid nemen. Voor het milieu hangt illegale houtkap nauw samen met bosverarming en/of ontbossing, verlies aan biodiversiteit en klimaatsverandering.

EUTR

De Europese houtverordening gaat de handel in illegaal geoogst hout - en producten daarvan - tegen door middel van drie maatregelen:

- Het op de Europese markt brengen van illegaal geoogst hout wordt verboden en strafbaar gesteld.
- Handelaren die voor het eerst hout en houtproducten op de Europese markt brengen worden verplicht om aan te tonen dat zij al het nodige doen om de handel in illegaal geoogst hout te voorkomen.
- Om de traceerbaarheid van hout en houtproducten mogelijk te maken zijn marktdeelnemers in de gehele handelsketen verplicht om bij te

houden wie hun leveranciers en hun klanten zijn.

De relatie tussen EUTR, FLEGT en CITES Centraal staat het verbod om illegaal geoogst hout op de Europese markt te brengen.

Om het risico dat illegaal geoogst hout en houtproducten op de Europese markt worden gebracht zoveel mogelijk te beperken, moeten marktdeelnemers zich houden aan een stelsel van zorgvuldigheidseisen. De drie belangrijkste elementen hiervan zijn:

- **Informatie:** marktdeelnemers moeten toegang hebben tot informatie waaruit onder meer blijkt om wat voor hout en houtproducten het gaat, waar en hoe het geoogst is en informatie over de naleving van nationale wetgeving.
- **Risicobeoordeling:** marktdeelnemers moeten op basis van deze informatie beoordelen wat het risico is als illegaal hout in hun handelsketen komt, rekening houdend met de in de verordening vastgestelde criteria.

- **Risicobeperking:**

wanneer uit deze beoordeling blijkt dat er een risico bestaat dat illegaal hout aanwezig is, moet aan de leverancier om aanvullende informatie en controle worden gevraagd. Indien dit onvoldoende blijkt, zal de marktdeelnemer het hout of houtproducten kunnen weigeren.

Elk van de 27 EU-lidstaten zal een bevoegde instantie aanwijzen die de naleving van de houtverordening gaat coördineren. Daarnaast zijn er organisaties, vergelijkbaar met certificerende instellingen, die marktdeelnemers kunnen assisteren bij het opzetten en onderhouden van het stelsel van zorgvuldigheidsmaatregelen. Indien gewenst kan dit stelsel internationaal gecertificeerd worden: het Legal Harvest Verification certificaat.

De relatie tussen EUTR, FLEGT en CITES Centraal staat het verbod om illegaal geoogst hout op de Europese markt te brengen. Twee andere verdragen die een relatie hebben met de EUTR zijn FLEGT en CITES. Het Europese FLEGT staat voor Forest Law Enforcement, Governance and Trade. CITES is Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora.

Waar CITES alleen van toepassing is op hout van bepaalde boomsoorten en de FLEGT-verordening op hout uit landen waarmee Europa vrijwillige overeenkomsten heeft gesloten, is de EUTR van toepassing op alle landen waar hout of houtproducten vandaan komen en op de gehele handelsketen van hout en houtproducten binnen Europa. Hout dat

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENVIRONMENT/FORESTS/IMPACT_DEFORESTATION.HTM](http://ec.europa.eu/environment/forests/impact_deforestation.htm)

overeenkomstig de FLEGT- of CITES-verordening Europa is binnengebracht, wordt onder de EUTR als legaal beschouwd.

Hout en houtproducten afkomstig van CITES-soorten zijn al aan zeer strenge eisen onderhevig, hierin verandert niets. FLEGT-vergunningen gelden voor hout(producten) afkomstig uit landen waarmee Europa een vrijwillige partnerschapsovereenkomst (Voluntary Partnership Agreement - VPA) heeft. Hoewel inmiddels met zes landen een dergelijke VPA is gesloten, en 15 andere - waaronder Guyana - hierover in onderhandeling zijn, zijn er tot nu toe nog geen FLEGT-vergunningen verstrekt.

Ons land

Om de bos- en houtsector te blijven informeren over de ontwikkelingen rondom het EU FLEGT-programma en de houtverordening heeft Tropenbos International (TBI) Suriname samen met de overheid en het bedrijfsleven een projectaanvraag ingediend bij de FLEGT-faciliteit van de voedsel- en landbouworganisatie (FAO) van de Verenigde Naties. Hiermee wordt het mogelijk om met informatiebijeenkomsten, discussies en publicaties elkaar te blijven informeren en overheid en bedrijven te ondersteunen in het realiseren van hun respectievelijke VPA/FLEGT- en EUTR-ambities. ♦

Sietze van Dijk (MSc) is bosbouwkundige en tijdelijk medewerker van Tropenbos International (TBI) in Suriname

[HTTP://EC.EUROPA.EU/ENVIRONMENT/EUTR2013/](http://ec.europa.eu/environment/eutr2013/)

FAO-richtlijnen voor aanspraak op grond, water en bos

Een belangrijk deel van de wereldbevolking is afhankelijk van landbouwgronden, viswateren en bossen om te kunnen voorzien in zijn voedselvoorziening en het genereren van inkomsten. Daarom moeten rurale leefgemeenschappen te allen tijde aanspraak kunnen maken op genoemde hulpbronnen. Van 19-21 juni 2013 hield de voedsel- en landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) een workshop in Guyana voor 12 (ei)landen van het Caraïbisch gebied. Er waren bijkans 65 deelnemers. Suriname was door slechts één persoon vertegenwoordigd, omdat de andere genodigde vanwege omstandigheden niet aanwezig kon zijn. Het onderwerp was vrijwillige richtlijnen voor een verantwoord beleid van recht op aanspraak op landbouwgronden, viswateren en bossen in het kader van voedselveiligheid en -zekerheid.

Rudi van Kanten

Rechten en verantwoord beleid

Rurale leefgemeenschappen houden zich in stand door toegang tot recht op landbouwgronden, viswateren en bossen. De toegang is belangrijk om honger en armoede tegen te gaan, en om te zorgen voor een duurzame, milieuverantwoordelijke ontwikkeling. Deze rechten kunnen legaal zijn - bij wet erkend - of legitiem zijn; gemeenschappen maken voor hun levensonderhoud reeds lang gebruik van landbouwgronden, viswateren en/of bossen waardoor zij in alle redelijkheid hierop aanspraak maken. Een voorbeeld hiervan zijn de

grondenrechten van Inheemsen en in stamverband levende volkeren. Een land moet op basis van recht, vrijheid, regels en wetten een dusdanig beleid voeren dat de belangen van verschillende groepen die aanspraak maken op hulpbronnen worden behartigd.

Een verantwoord beleid door bestuurders

- Erkent en respecteert de legitieme rechten van mensen op natuurlijke hulpbronnen;
- Bouwt controlemechanismen in die dit recht op aanspraak beschermen tegen externe bedreigingen zoals een mijnbouwconcessie dichtbij een leefgemeenschap of een luxueus hotel en waterresort dichtbij een vissersdorp;
- Promoot en faciliteert het genieten van dit recht op aanspraak;
- Biedt, waar nodig, toegang tot het rechtssysteem bij conflicten;
- Voorkomt disputen en gewelddadige conflicten op het gebied van recht op aanspraak, en voorkomt mogelijkheden tot corruptie.

Verantwoord beleid bij gebruik van en controle op landbouwland, viswateren en bossen moet respect hebben voor: menselijke waardigheid, non-discriminatie, gelijkheid en recht, gendergelijkheid, wettelijke regels, transparantie en accountability.

Vrijwillige FAO-richtlijnen

De FAO heeft voor allen die te maken hebben met bestuur vrijwillige richtlijnen opgesteld voor beleid gericht op het recht op aanspraak op landbouwgronden, viswateren en bossen. Recht op aanspraak kan zowel toegang en of gebruik inhouden alsook bezit of eigendom. De richtlijnen zijn opgesteld gedurende meerdere ontmoetingen met overheidsfunctionarissen, burgerorganisaties, de private sector en wetenschappers in alle continenten. De vrijwillige richtlijnen zijn vervat in een document dat te vinden is op het Internet: www.fao.org/nr/tenure. Het woord vrijwillig betekent dat de richtlijnen beleidsondersteunend zijn met inachtneming van nationaal beleid, nationale wetten en gewoonten. De vrijwillige richtlijnen houden onder andere rekening met:

- Wettelijke erkenning en toekenning van bezit van landbouwgronden, viswateren en bossen en de verantwoordelijkheden die hieruit vloeien. Bijvoorbeeld de rechten van Inheemsen en in stamverband levende gemeenschappen op het leefgebied met inachtneming van de nationale wetten.
- Het compenseren van mensen met rechten op de grond bij het optreden van veranderende omstandigheden. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat een stuk bos waarvan mensen afhankelijk zijn, moet worden verwijderd voor de aanleg of uitbreiding van een luchthaven.

BEELD: EEN LANDGEBRUIKSKAART IS ESSENTIEEL BIJ EEN VERANTWOORD GROND- OF WATERBELEID

- Registratie van bezit van landbouwgronden, viswateren en bossen. Dit gaat bijvoorbeeld over het hebben van een goede landgebruiksplanning en een grondkadaster.
- Het geven van bekendheid, het uitvoeren, het monitoren en het evalueren van de vrijwillige richtlijnen voor bezit van landbouwgronden, viswateren en bossen.

Toepassing in Suriname

Rechten op landbouwgronden, viswateren

en bossen is een beladen onderwerp in ons land, vooral als het gaat om, in de ogen van velen, grote stukken bos. Men moet echter niet voorbijgaan aan het feit dat een belangrijk deel van onze bevolking in zijn voortbestaan en/of welzijn direct afhankelijk is van land en/of water. De landbouwer heeft grond nodig voor het verbouwen van gewassen en/of het kweken van dieren. De visser heeft de zwamp, de rivier of de zee nodig voor het vangen van vis. De Inheemsen, in stamverband levenden en bijvoorbeeld toerismebedrijven hebben het bos nodig

om te voorzien in hun levensonderhoud. De vrijwillige richtlijnen van de FAO op het gebied van rechten (en plichten) op landbouwgronden, viswateren en bossen bieden een belangrijk hulpmiddel om te komen tot een verantwoord beleid. De Surinaamse overheid, universiteiten, bedrijven, organisaties en gemeenschappen kunnen hiervan gebruikmaken. ♦

Rudi van Kanten Agroforester en Programme Director TBI Suriname

FOTO 1, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

FOTO 2, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

FOTO 3, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

Bomen in de stad

Wat is goed groen in de stad? En wat is een voorbeeld van hoe het niet moet? Eerstejaars bouwkundestudenten van de Anton de Kom Universiteit van Suriname (AdeKUS) kregen de opdracht om dit op de gevoelige plaat vast te leggen als onderdeel van het vak Land Use Planning. Docent Sweeb en Tropenbos International Suriname hebben uit deze opdrachten een selectie gemaakt van drie slechte en

drie goede voorbeelden van geplante bomen of groen in de stad.

Mercedes Sweeb / Rudi van Kanten

Groen in de openbare ruimte

De ruimtelijke structuur en ontwikkeling van Paramaribo worden gekenmerkt door ongebreidelde groei. De nadruk ligt op het bebouwen van alle onbebouwde terreinen voor bedrijven en woningen.

Op vele stadserven staan wel een of meerdere bomen. In de openbare ruimte zijn er echter relatief weinig bomen en parken. Door de toenemende verstedelijking stijgt het belang van stadsparken en groen in de openbare ruimte.

Het grondgebied van Suriname bestaat voor 94% uit bos. Het aaneengesloten stedelijk gebied van Paramaribo en Wanica daarentegen bedraagt 0,4%. Deze verhouding van oppervlakte bos-stad bepaalt wellicht de houding tegenover groen in de directe woon- en werkomgeving. Men zou kunnen denken dat er buiten de stad al genoeg bomen zijn.

FOTO 4, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

FOTO 5, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

FOTO 6, BEELD: ADEKUS STUDENTEN

Ontspanning in een groene, natuurrijke omgeving vindt vooral plaats tijdens uitstapjes naar recreatieoorden buiten de stad en naar het bos zelf. Toch is het gewenst om groen in de directe leefomgeving aan te leggen. De leefbaarheid in een stad wordt immers groter wanneer er binnen een gegeven afstand tot de verblijfplaats van de bewoners een bepaalde hoeveelheid groen is. De effecten van groen op de lichamelijke en geestelijke gezondheid van de mens zijn bekend en er wordt zelfs gesproken van vitamine G. De aanleg en het onderhoud van groen in urbane gebieden levert ook werkgelegenheid op. Bovendien verhoogt groen de ruimtelijke kwaliteit van onroerend goed en zorgt daarmee in potentie voor een waardestijging.

Slechte en goede voorbeelden

De aanleg en het onderhoud van groen in de openbare ruimte is een taak van de overheid. Bomen, struiken, grasvelden en groen aan de oevers van waterpartijen moeten integraal onderdeel zijn van de stedelijke structuur. Ook op

grond in particulier eigendom, naast domeingrond, kan een groene inrichting de leefbaarheid van een stad vergroten. Voor de selectie van drie slechte en drie goede voorbeelden van geplante bomen of groen in de stad is gekeken naar de betekenis voor de boom zelf en de betekenis van de boomlocatie in de stedelijke structuur. Drie slechte voorbeelden: twee verliezers aan de Letitia Vriesdelaan: de historische laanbeplanting krijgt niet de ruimte en het straatprofiel is te smal voor autoverkeer in twee richtingen (Foto 1). Het negeren van het verbod om op de berm te planten creëert een gevaarlijke situatie op het kruispunt Bindastraat-Onoribolaan (Foto 2). De straattegels en het kleine boomgat bemoeilijken de wortelgroei op een trottoir aan de Kernkampweg (Foto 3). Drie goede voorbeelden: het groen in de speeltuin biedt schaduw en tempert geluidhinder en luchtvervuiling op een druk verkeersknooppunt aan de Verlengde Gemeenschapsweg (Foto 4). De schaduwrijke en open ruimte is een ontmoetingsplaats, een speel- en bewegingsplek in Nieuw

Nickerie. De verschillende bomen nodigen uit tot natuureducatie (Foto 5). De groene open ruimte met laanbeplanting op het Onafhankelijkheidsplein is onderdeel van de stedelijke structuur van de historische binnenstad Paramaribo, in 2002 aangewezen als cultureel erfgoed door het Unesco World Heritage Committee (Foto 6). De bouwkundestudenten hebben in beeld gebracht dat groen van toegevoegde waarde is voor woon- en werkgebieden en dat een integrale benadering van de inrichting van urbane gebieden zorgt voor ruimtelijke kwaliteit. ♦

Mercedes Sweeb is stedenbouwkundige en doceert Land Use Planning, Ruimtelijke planning en Volkshuisvesting aan de Faculteit der Technologische Wetenschappen van de Anton de Kom Universiteit van Suriname.

Rudi van Kanten is programme director van Tropenbos International Suriname en doceert agroforestry aan de FTeW van de AdeKUS.

BEELD: PARTICIPATIEVE KARTERING, REDD DOTI

Landgebruiksplanning voor duurzame ontwikkeling

Een trend in het Amazone regenwoud is dat overheden vóór het uitvoeren van grootschalige infrastructurele programma's een Strategic Environmental Assessment (SEA) laten uitvoeren. Deze studie dient als basis voor een ecologisch verantwoord en breed gedragen ontwikkelingsprogramma. Een essentiële component is de publieke consultatie, zodat de verschillende belanghebbenden zich kunnen vinden in de resultaten van de SEA.

**Door Madhawi Ramdin /
Rudi van Kanten**

Het Amazone regenwoud doorkruist acht landen en omvat een gebied van ongeveer 780 miljoen hectares. Binnen deze landen oefenen 68 regionale overheden en vele gespecialiseerde overheidsinstellingen hun gezag uit onder

de noemer van duurzame ontwikkeling.

Of dit beleid echt duurzaam is, is moeilijk aan te geven, omdat er vaak onvoldoende informatie beschikbaar is over de impact van het voorgenomen beleid op land degradatie- en ontbossingsprocessen. De oorzaken van deze processen zijn voornamelijk toe te schrijven aan (1) het aanleggen en uitbreiden van landbouwgronden, (2) onverantwoordelijke houtkap, (3) de mijnbouw waaronder goudwinning, en (4) het aanleggen en verbeteren van infrastructurele werken waaronder wegen, bruggen en waterkrachtcentrales en -reservoirs.

Relatie tussen de overheid en de belanghebbenden

Om landdegradatie en ontbossing te minimaliseren, zijn overheden overgegaan tot landgebruiksplanning. Middels een

technisch, administratief en politiek proces wordt een beleidsmodel gecreëerd om het bezit, gebruik en veranderen van land te reguleren. De gemaakte beleidskeuzen dienen neutraal te zijn, zonder de voorkeur te geven aan een gebiedsdeel, en dienen rekening te houden met het milieu en de lokale cultuur. Het beleid dient te voldoen aan de criteria van ecologische duurzaamheid, respect voor landbezit, culturele diversiteit, en verzoening van economische, sociale en milieu ontwikkelingsdoelen. De belangrijke rol van de overheid bij het waarborgen van duurzame ontwikkeling is duidelijk. Volgens deze zienswijze heeft de overheid dus veel macht.

Het bovenstaande speelt in op het voorkomen van Garret Hardins theorie uit eind zestiger jaren van de vorige eeuw: 'Tragedie van het gemeenschappelijk bezit'.

Deze theorie stelt dat gemeenschappelijke hulpbronnen worden uitgeput door rationele en zelfzuchtige keuzen van individuen, ondanks het feit dat deze zich bewust zijn van de gevolgen van hun handelingen en tegenstrijdigheid met het lange termijn groepsbelang. Het algemeen belang roept dus om acties en regulering van overheidszijde en pleit voor landgebruiksplanning.

De Amerikaanse politieke econoom en Nobelprijswinnares in 2009 Elinor Ostrom heeft echter andere ideeën over overheidsbemoeienis. Zij geeft aan dat overheidsbeleid juist kan leiden tot vernietiging van hulpbronnen. Gebruikers zijn vaak beter in staat om zichzelf te organiseren ter behoud van de hulpbronnen.

Ostroms ideeën worden ondersteund door Alexander Rivas, milieu-econoom van de Federale Universiteit van Amazonas, Manaus (Brazilië). Rivas heeft

op basis van een SEA (2008-2009) in de staat Manaus, de Braziliaanse overheid aanbevolen om ter bescherming van natuurgebieden informatie borden te plaatsen die de begrenzing aangeven. Zijn redenering is dat de aldaar levende gemeenschappen bereid zijn tot natuurbehoud, aangezien zij afhankelijk zijn van de natuur om in hun levensonderhoud de voorzien. De Braziliaanse overheid is echter niet geheel overtuigd van de welwillendheid van de lokale bevolking.

Zienswijzen en beleid over duurzame ontwikkeling hebben een interessante ontwikkeling doorgemaakt. In de zeventiger jaren nam ontbossing in het Amazone regenwoud toe, omdat de overheden migratie naar het gebied aanmoedigden. Guyana en Suriname vormden hierop de uitzondering.

Bezorgdheid om het milieu deed eind zeventiger jaren haar intrede in ontwikkelingsplannen. Echter werd pas in de

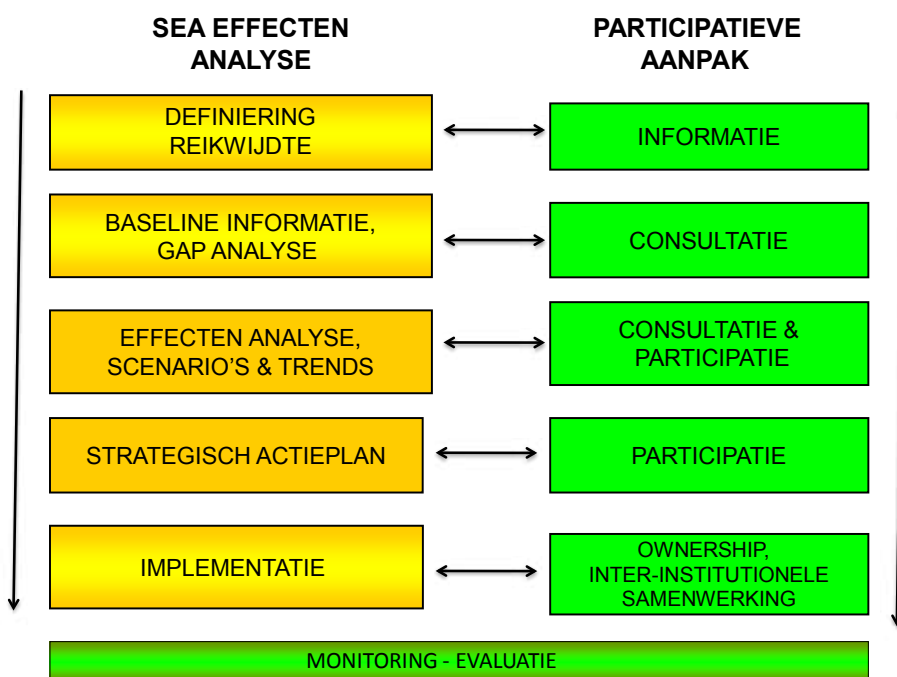
negentiger jaren duurzameontwikkeling van prominent belang. Terwijl plannen voor ontwikkeling deze metamorfose ondergingen, werkten de overheden ook aan decentralisatie van bestuur en het opzetten van een juridisch raamwerk en technische capaciteit om milieuvraagstukken aan te pakken.

Tot heden is het vraagstuk over grondenrechten nog niet helemaal opgelost. Inheemse en tribale gemeenschappen hebben, gebruikmakend van modellen voor inheemse territoria, overheden ervan kunnen overtuigen hen land toe te kennen voor duurzaam gebruik. In lijn met de ideeën van Elinor Ostrom, is de redenering hierachter dat de lokale gemeenschappen heel goed in staat zijn op een ecologisch verantwoorde wijze om te gaan met het milieu. Een stroming van academici is van mening dat de beschikking van de gemeenschappen verder dient te strekken dan beheer, en ook besluitvorming over het gebruik van de natuurlijke hulpbronnen dient te omvatten. Volgens de Surinaamse wetgeving is het laatste slechts mogelijk ten aanzien van het voor eigen gebruik aanwenden van hulpbronnen die zich boven de grond bevinden.

SEAs

Het uitvoeren van een SEA vóór de aanvang van een groot infrastructureel project vervult een driedig doel. Ten eerste verschaft de SEA inzicht in de mogelijke effecten op economisch, sociaal cultureel en ecologisch gebied. Ten tweede helpt de SEA de ontwikkelingsvisie van de lokale gemeenschappen en overige belanghebbenden te verduidelijken. Ten derde faciliteert de SEA de formulering van beleid om de negatieve gevolgen van het grootschalige project te beperken.

Een belangrijk verschil tussen SEAs en Environmental and Social Impact Assessments (ESIAs) is dat SEAs behalve het identificeren van de impact van de

FIGUUR 1: FLOWCHART VAN HET PARTICIPATIEF PROCES TIJDENS DE SEA (AANGEPAST DOOR B. VAN BARNEVELD)

BEELD: STAKEHOLDER CONSULTATIE IN HET INHEEMS DORP OREALLA_GUYANA, MADHAWI RAMDIN

infrastructurele interventies, verder gaan door in een vroeg stadium beleidsvoorstellen aan te dragen. Ook wordt in SEAs de nadruk gelegd op duurzame ontwikkeling en zowel de positieve als negatieve effecten van het project.

Bij het uitvoeren van een SEA is een volledig participatieve aanpak zeer belangrijk. Deze aanpak heeft verschillende fasen (Figuur 1). Het informeren van de belanghebbenden over de positieve en negatieve gevolgen op korte en lange termijn resulteert in transparantie en verkleint de kans op verkeerde veronderstellingen. Het consultatieproces vergt in het algemeen veel tijd en geld. Een andere fase betreft het vastleggen van de percepties van de belanghebbenden in het beleidsplan. Middels deze consensus aanpak tracht het SEA-projectteam te komen tot een breed gedragen beleidsplan.

Een kritiek op de SEA-benadering is dat deze zich in veel gevallen beperkt tot het consulteren van vertegenwoordigers van bijvoorbeeld gemeenschappen, overheidsinstanties, de private sector en ngo's. Op deze wijze wordt niet dezelfde informatie verkregen als bij het consulteren van de 'hele' populatie. In dit geval kan ook de politieke invloed van een gemeenschap een rol spelen bij het aldan niet opnemen van haar visie in het SEA-

beleidsplan. Anderzijds is de consultatie van de gehele populatie vaak niet mogelijk bij grote programma's met grote aantallen direct betrokkenen.

Zowel de overheid als de gemeenschappen zitten in de driver's seat. In lijn met de gedachtegang over opportunity costs, zullen de gebruikers alleen zijn gemotiveerd om de hulpbronnen zelf te beheren als de verwachte voordelen van duurzame ontwikkelingsactiviteiten groter zijn dan de verwachte voordelen van destructieve exploitatie. Het verstrekken van compensatie voor behoud van milieudiensten kan groene economische ontwikkeling ondersteunen. Het erop nahouden van een staat waar macht wordt gehandhaafd middels rigide regelgeving en controlemechanismen is kostbaar en kan tot verzet leiden. De staat en de belanghebbendoener goed aan om een relatie tot wederzijds voordeel na te streven.

Volgens SEA-onderzoekingen hebben grootschalige infrastructuurwerken zowel positieve als negatieve gevolgen. Het aanleggen van een reservoir ten behoeve van een waterkrachtcentrale zal resulteren in verlies van land en biodiversiteit, maar ook in het beschikbaar komen van energie voor productie, en dus economische ontwikkeling. Het is be-

langrijk dat er een geïnformeerde keuze wordt gemaakt op basis van gefundeerd onderzoek.

Omdat de SEA gekoppeld is aan een programma waarover de overheid snel beslissingen wil nemen, krijgt het team dat de SEA uitvoert vaak slechts een beperkte tijd hiervoor. Dit heeft tot gevolg dat de onderzoeksfase onvoldoende diepgang krijgt. Verder is het team verantwoording verschuldigd aan de opdrachtgever, wat de uitkomst van het onderzoek kan beïnvloeden. Het is daarom wenselijk dat de SEA wordt voorafgegaan door diepgaand onderzoek verricht door onafhankelijke instituten of dat de SEA wordt uitgevoerd door onafhankelijke organisaties.

Participatie van de belanghebbenden tijdens duurzame landgebruikspanning is ook in Suriname een noodzaak. Dit is weliswaar een uitdaging, maar niet onmogelijk. ♦

.....
Noot: De informatie is deels verkregen uit de handleiding bij seminars en trainingen over planning en beleid voor optimaal landgebruik in het kader van grootschalige infrastructuurwerken in Suriname, gehouden in de periode maart-mei 2013, georganiseerd door het Wereldnatuurfonds en het Centrum voor Studie en Documentatie van Latijns-Amerika.

Madhawi Ramdin is Communication Officer bij Tropenbos International Suriname.

Rudi van Kanten is Programme Director van Tropenbos International Suriname.

Telefoon: 532001

e-mailadres:

communication.tbisur@yahoo.com /

madhawiramdin@yahoo.com

Adres: Prof. Dr. J. Ruinardlaan, Celosgebouw, Universiteitscampus